

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Crafftone Primo, Hvivs Monasterii Secvndo abbate, præfuit annis 24.
mensibus duobus, diebus quinque feliciter.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Trithem

Opera
Historia

factorum locorum Ierofolymis; & multa alia reliquia per praefatum militem Hildebertum huic monasterio de transmarinis partibus eodem tempore allata fuerunt.

Henricus quoque de Vlmena miles, in Treuirensi dioecesi natus, Constantinopoli expugnata eodem tempore inter alias reliquias sanctorum, magnam particulam sancti crucis deportauit, qua in tres partes diuisa vnam monasterio sancti Marthiae iuxta Treuirim, aliam caenobio cuidam monialium ordinis sancti Augustini (quod Stuba dicitur) in eadem dioecesi Treuirum; & tertiam monasterio sancti Pantaleonis in Colonia, cum capite eiusdem S. martyris tradidit; caeterasque reliquias ad Lacum aliasque ecclesias distribuit.

MCLII.

*Vdo nobilis
fit monachus.*

Vdo vir nobilis de Sponheim, qui huic monasterio solennem illam super bonis Bugenau & in Gentzigen donationem, ante **XXIII.** annos coram Adelberto seniore archiepiscopo Moguntino, & alijs compluribus fecerat, Iudith vxore mortua, ad conuersionem venit in senio suo; & hoc anno sub domino Bernhelmo in hoc nostro caenobio monachus factus est, qui per annos tres in magna deuotione viuens, tandem sub Crafftone primo, v. l. idus Iunij in Domino quieuit, vir mansuetus & deuotissimus.

*Bernhelmus
abbas moritur.*

Hoc anno Bernhelmus abbas, senio & labore grauatus plus solito infirmari cepit, qui dum diem mortis appropinquare sibi sentiret, sumptis Sacramentis ecclesiasticis cum summa deuotione, ordinatisque rebus monasterij prudentissime, non sine tristitia fratrum, quorum iam numerus vltra **xx.** ascenderat, vt v. l. calendas Aprilis ad Dominum praescripto anno migravit, anno pastoralis officij **xxvii.** nondum completo, etatis vero **LXXIII.** sepultus cum magno honore, multisque lacrymis fratrum in medio Chori, vir aeterna memoria dignus, Deo & hominibus dilectus; qui gregem sibi commissum in omni religione & sanctitate verbo & exemplo quam optime instituit, & multos ab iniquitate ad semitam iustitiae ac rectitudinis vitae conuertit.

DE CRAFFTONE PRIMO, HUIUS MONASTERII SECVNDO abbate, qui praefuit annis 24. mensibus duobus, diebus quinque, feliciter.

Craffto eligitur abbas.

A N N O Domini supra notato **MCLII.** indictione quarta decima, domino Bernhelmo primo huius monasterij abbate mortuo, (sicut dictum est) atque sepulto; eodem die, videlicet 6. calen. April. fratres in vnum conuenientes vnanimiter, nullo penitus contradicente, in abbatem elegerunt Dominum Crafftonem, huius caenobij monachum (de quo supra diximus) filium Megenhardi comitis de Spanheim, in ordine adhuc nouellum, sed maturum, religiosum atque prudentem, qui huic monasterio multa bona fecit, non minus humilitate quam nobilitate sanguinis venerabilem. Electus autem inuitus consensit, malens pro Dei amore abiectus habitare monachus inter monachos, quam honoribus huius seculi periclitari. Victus tamen precibus & lacrymis fratrum, diutius reluctari non potuit, sed lacrymans & indignum se proclamans consensum dedit. Posthac nonis Iunij, quae fuit dies S. Bonifacii martyris, ab Henrico archiepiscopo Moguntino cum magna solennitate & honore consecratus fuit, in maiori ecclesia Moguntinensi, abbatibus, Clero & multis de nobiliu numero astantibus. Erat sane vir magna prudentiae, competenter doctus, qui ea quae ad statum suum pertinebant optime intellexit: in timore Domini plene fundatus fuit, in conuersatione quoque cum fratribus maturus, non turbulentus, & qui omnium bonorum facile in se traxit amorem. Mansuetus enim, mitis & humilis, neminem offendere neque laedere, sed prodesse omnibus nouit. Ordinatus abbas, omni studio dignum & vtilem pastorem fratribus sibi commissis se exhibere curauit, & eos in omni religione & humilitate semper verbo & exemplo praecessit. Praefuit huic monasterio vtiliter & strenue annis **23.** mensibus duobus & diebus **5.** sicut per ordinem dicemus.

Craffto confirmatur.

MCLIII.

*Caput S. Irminae
in Spoheim.*

Hoc anno Adelbero Treuirorum archiepiscopus moritur, cui successit Hillinus, maior ecclesiae Decanus, annis **xviii.** ab hoc archiepiscopo Hillino, Craffto secundus huius monasterij abbas (de quo dictum est) multis precibus impetrauit caput S. Irminae virginis, filiae quondam Dagoberti Regis Francorum, quae fuit prima abbatissa monasterij in horreo Treuirensi; quae ipsa cooperante S. Willibrordo episcopo fundamētis de nouo fundauerat, cuius festum in vigilia natiuitatis Dominicae agitur. Hoc sacratissimum caput ab ipso Archiepiscopo & congregatione praefati loci vniuersa, tam intuitu precum suarum, quam

quam amore sanctæ virginis quondam sponsæ ipsius Clementiæ, quæ Domino in eodem cœnobio militabat, impetratum cum magno honore & reuerentia suscepit, & huc ad monasterium suum tota congregatione in occursum eius cum laudibus & hymnis extra portam procedente portauit, quod integrum cum pelle, carne & capillis vsque in præsentem diem veneramus.

Hoc ipso anno Conradus Rex moritur, cui successit Fridericus huius nominis primus, & annis 38. imperauit.

MCLIIII.

Crafftio abbas pro vsu pauperum omnium vndecunq̄ aduentantium, maxime illorum qui comiti & monasterio cum vectionibus suis seruiant, Almeindam quæ est iuxta hortum olèrum, quem Richart Comitissa quondam in prima fundatione monasterio contulit, versus orientem, at à dextro viæ latere ad Mannede cum omni iure & proprietate impetrauit à patre comite Megenhardo, quam tali moderatione in perpetuum voluit confirmari, vt videlicet ius & omnis proprietatis huius, ad monasterium in omne pertineat æuum, & vsus fructus tam monasterio quam familiæ villarum Sponheim & in Dalen, ac omnium pauperum cum iumentis aduentantiũ, eaque ibi pascere & manere volentium sit communis, nisi comes cum abbate reuocare voluerit.

Almeinda pro pauperibus constructa.

Hoc anno Henricus archiepiscopus Moguntinus, ex mandato Eugenii Papæ à duobus Cardinalibus Gregorio & Bernharo deponitur, qui mœrore consumptus, eodem anno calendis Septemb. obiit. Cui Arnoldus Præpositus Auenensis, Cancellarius Imperatoris Friderici, auxilio eius promotus & adiutus successit.

Arnoldus in episcopatu Moguntino successit Friderico.

MCLIIII.

Anno Crafftionis tertio obiit Machthildis sanctimonialis virgo, soror quondam Bernhelmi abbatis, hie iuxta monasterium nostrum in principio suæ institutionis reclusa, sicut suo loco in præcedentibus dictum est. Obiit autem in inclusorio suo 4. calend. Martij, in cuius transitu Angelorum concentus & laudes audita, ac visiones quædam ostense ferebantur. Sepulta est in choro fratrum ante gradus presbyteri, non sine opinione sanctitatis. Reliquit post se in eadem cella quinque sorores virgines, Christo consecratas atque deuotas, quarum ista sunt nomina: Sophia, quæ cum ea de sancto Albano venerat, quæ & eodem anno pridie calend. Maij obiit: Gerlindis, Demodis, Luigardis & Gertrudis, quæ Domino in sanctæ virginittatis proposito, vsque ad vitæ terminum seruiuerunt; quibus per successum temporis & aliæ nonnullæ ad seruiendum Domino coniunctæ sunt, sed paucarum vocabula apud nos remanserunt. Nam post annos ferme septuaginta defecerunt in eodem loco sorores, & reclusorium per successum temporis desolatum est, ædificia diruta & penitus destructa: tandem post multos annos Dieterus abbas, deportatis lapidibus, locum purgari fecit, & vineam in eo plantari, quæ ibidem continuata perseverat vsque in præsens.

Machthildis monialis hie moritur.

Sorores in Clusa nostrâ.

Clusa diruta.

MCLV.

Anno Crafftionis abbatis quarto, obiit pater eius Megenhardus comes de Spanheim, fundator huius monasterij, pridie cal. Martij, vir per omnia magnificus, & pater pauperum, pro cuius anima Crafftio multa bona fieri fecit. Denique tota congregatione huius monasterij consentiente & approbante constituit, quod dies eius anniuersarius quotannis cum vigilijs & missis agatur, in quo quilibet sacerdos legat vnam missam; non sacerdotes quin quaginta Psalms, nescientes illos tot Pater noster & Ave Maria: 12. pauperes eodie in memoriâ 12. Apostolorum Christi reficiantur. Gotfridus comes filius Megenhardi, mortuo patre comitatum Sponheimensem adeptus, satis strenue gubernauit. Hic ad instantiã Domini Crafftionis abbatis fratris sui, castrum quod dicitur Coppenstein, cum nemore viculisq; adiacentibus pro portione hereditatis legitima huic monasterio perpetuo iure tradidit possidendum, cum omnibus proprietatibus & pertinentijs suis. Verũ post annos ferme 170. sub Willihone abbate primo, cõmutatio quædam per comitẽ Iohannem & fratrem eius Simonem de Sponheim facta est, & pro castello Coppenstein cum attinẽtjs suis curtis in Bosenheim huic monasterio data, sicut ibidem dicitur.

Comes Megenhardus obiit.

Gotfridus parenti successit. Coppenstein castrum hie ad ius monasterij huius a-mittitur.

Hoc ipso anno graue bellum fuit inter Arnoldum archiepiscopum Moguntinum & Hermannum comitẽ Palatinum Rheni, qui Hermannus in sua parte habuit Gotfridũ comitẽ de Sponheim, Emichonem comitẽ de Liningen, Tericum comitẽ de Catzenelbogen, Conradũ comitem de Birgberg, Henricum comitẽ de Dedesheim, & quã plurimos alios. Iste Hermãnus comes Palatinus ecclesiã in Lainslein cũ tertia parte decimarum nõ modicæ vilitatis mensuræ archiepiscopi Treuerensis tradidit, & multa beneficia eidẽ ecclesiæ præstitit. Fuit enim vir magnificus & per omnia gloriosus.

Bellum Moguntinum archiepiscopus cum Comite Palatino gerit. Hermannus Palatinus Rheni.

um militem Hildeber-
ata fuerunt.
atus, Constantinopoli
nam particulam sancti
eti Matthei iuxta Tre-
i (quod Straba dicitur)
onis in Colonia, cum
tum aliaque ecclesie

nem illam super botis
in Adelberto seniore
mortua, ad conuersione
hoc nostro cœnobio
mens, tandem sub Crafftio
notissimus.

solito infirmari cepit,
ramentis ecclesiastici
ssime, non sine tristitia
as Aprilis ad Dominum
in completo, ætatis vna
m in medio Chori, ut
m sibi commissum in o-
ait, & multos ab inique

TERII SECV.
quinque.

ima, domino Bernhilde
atque sepulto, eodem
niter, nullo penitus con-
nis cœnobij monachum
in ordine ad hoc nouo
sterio multa bona fecit,
Electus autem in
nter monachos, quam
mis fratrum, diuinitus re-
fensum dedit. Post hæc
chiepiscopo Moguntino
ecclesia Moguntinensi
rat sane vir magnæ pro-
ebant optime intellexit
cum fratribus manus
orem. Mansuetus etiam
omnibus nouit. Ordina-
oi commissis se exhibere
templo præcessit. Præter
diebus 3. sicut per eodẽ

r, cui successit Hillinus,
o, Crafftio secundus
uit caput S. Irenæ vir-
a abbatis monasterij
indamẽris de nouo
sacratissimum caput ob-
intuitu precum suarum
quant

MCLVI.

*Hospitalis
cū ecclesia
parochialis
remaneat,*

Anno Crafftonis Abbatis quinto, 12. cal. Nouembris, hospitalis pauperum cum annexa Capella, in q̄ parochialis ecclesie ius dudum ex Dalen fuit translatum, igne consumptum est & totaliter perijt. Denuo igitur translata est parochialis ecclesia in eum locum monasterio contiguum, vbi adhuc hodie cernitur à cunctis hominum mansionibus segregata, ne de facili per ignem petire queat. Prima enim parochialis ecclesia fuit in Dalen à tempore S. Bonifacii archiepiscopi Moguntini per annos ferme CCLXXVIII. Et tum sub Adelberto seniore Archiepiscopo ad instantiam comitis Megenhardi ius parochianū in Capellam hospitalis, quæ ad meridionalem plagam prope monasterium sita fuerat, translatum est. Postremo cum anno Crafftonis prænotato ipsa Ecclesia cum hospitali fuisset exusta, noua Ecclesia in decliui montis iuxta monasterium construi cœpit, in quam ius matricis ecclesie omne transfertur. Hospitalis autem non fuit reedificatum, tū propter monasterium, tum q̄ Comes Gotfridus parum de pauperum sustentatione curare illo tempore videretur. Sepulera quoq; mortuorum cum ossibus eorum maiori ex parte, primo de Dalen ad hospitalis, deinde ad nouum cœmeterium fuere translata; quanquā utrobique remanserint plura, quæ illo tempore non fuerunt inuenta. Nam frequenter interea tam in Dalen, quam in loco hospitalis fodendo & arando mortuorum inueniuntur ossa.

Hoc anno obiit Hermannus comes Palatinus Rheni, &c.

MCLX.

*Parochialis
ecclesia
construitur.*

Hoc anno, qui fuit Crafftonis Abbatis nonus, tertio nonas Nouembr. indiēt. 8. ecclesia Parochialis in pede montis circa monasterium nouiter constructa (de qua iam diximus) per Henricum episcopum, vicarium Arnoldi archiepiscopi Moguntini consecrata est in honorē S. & indiuiduæ Trinitatis, S. crucis & S. Ægidij abbatis & confessoris, qui altari reclusit reliquias, de S. Ægidio, de S. Viro, de S. Mauritio; de sanctis Mauris, de S. Alexandra martyre, de S. Egricio archiepiscopo Treuerorum, de S. Bonifacio episcopo, de S. Euerentiana virgine, de S. Irmina virgine, & de vndecim mille Virginibus. Baptisterium vero in ecclesiam monasterij ab initio fuerat positum, & propterea in ecclesia parochiali aliud non fuit constructum; quia quod prius erat, toti familie parochialis sufficere potest.

MCLXIII.

*Corpora vndecim
mille
virginū inuenta,*

His temporibus per nouem continuos annos corpora sanctarum vndecim mille Virginum, & aliorum sanctorum qui cum eis passi sunt, in suburbio Colonienſis ciuitatis inuenta & de terra leuata sunt, quorum multa in sarcophagis posita, nomina, titulos & dignitates eorū ostendebant, multa etiā sine nominibus inuenta fuerunt; è quibus S. Helizabeth monialis & Magistra in Schonau multorū nomina & merita & dignitates, angelica reuelatione didicit, & ad Gerlacū Tuſciensis monasterij abbatem nostri ordinis scripsit.

MCLXIII.

*S. Helizabeth
mortalis.*

Anno Crafftonis abbatis huius cœnobij 13 S. Helizabeth, virgo monialis nostri ordinis & Magistra in Schonau, transiit ex hoc mundo ad Dominum Iesum, quem puro semper corde amauit, 14. cal. Iulij. anno ætatis suæ 36. visitationis autem superni luminis in reuelationibus sanctis 13. feria sexta, hora nona de mane. Hæc sancta virgo anno ætatis suæ 23. angelica visitatione & allocutione meruit consolari, & exinde multas reuelationes diuinitus habuit, quas partim Latino, partim Teutonico sermone digessit. Sed frater eius, monachus in Schonau & postea abbas omnia scripta & reuelationes sanctæ fororis, ornatiori stylo in eam formam, qua nunc leguntur, redegit: fueruntque vno & eodem tempore hæc duo præciosa lumina mundi, Hildegardis apud Bingas in monte sancti Ruperti, & Helizabeth in Schonau, quæ ambæ diuinis reuelationibus crebro visitatæ, multa pro Dei voluntate arcana ad hominum notitiam deduxerunt.

MCLXVII.

Crux aurea.

Craffto abbas anno suo 16. particulam magnam de ligno crucis Dominicæ impetrauit à papa Alexandro tertio, per medium cuiusdam Cardinalis Benedicti, quam auro & gemmis præciosis pulcre satis ornatam, suo monasterio intulit, eamque in sanctuario cum cæteris reliquijs collocauit: hanc tamen post multos annos Philippus abbas secundus, de præfenti cœnobio alienauit. Denique ipse Craffto ecclesiam nostram satis bene ornauit, in clenodijs, crucibus, reliquijs & ornamentis, quæ tamen omnia cum tempore defecerunt præter insulam præciosam, quæ etsi sub multis Abbatibus sæpe impignorata fuerit semper tamē volente Deo ad monasteriū reducta fuit. Hanc autē mitram ipse Craffto in primo anno promotionis suæ, auxilio & impensis pro magna parte matris suæ, fieri fecit ex argento puro, de super deaurato, per totum cum margaritis & lapidibus præciosis, quorum multi sublati sunt.

MCLXVIII.

*Ecclesia hac
ornatur.**Insula.*

MCLXVIII.

Anno Crafftonis abbatis 17. Arnoldus archiepiscopus Moguntinus in monasterio S. Iacobi prope Moguntiam, à ciuibus suis crudeliter occisus fuit, in die S. Iohannis Baptistæ. 8. videlicet Iulij, huius conspirationis principes fuerunt, ex clero Gotfridus abbas sancti Iacobi & præpositus S. Petri, cum alijs multis. Cæde peracta Gotfridus abbas cum cæteris impietatis suæ complicitibus sese in ciuitatem mox receperunt, qui clero compulsio Rodolphum filium Conradi Ducis de Zeringen in archiepiscopum elegerunt, qui cum Imperatorem placare muneribus vellet, ecclesiam omni ornatu suo spoliavit: sed Imperator & eum & munera eius contempsit. Verum Conradus Palatinus Rheni, ex vno parente frater Imperatoris, fugato Rodolpho Christianum quendam in archiepiscopum sublimavit, qui tamen ea vice ad Episcopatum non peruenit. Imperator enim utroque refutato Conradum fratrem Ottonis comitis Palatini de Wittelsbach in archiepiscopum sublimavit, quem etiam post biennium (sicut ibi dicitur) expulit, & Christianum in locum eius ordinari fecit. Porro interfecto Arnoldo (sicut dictum est) in monasterio S. Iacobi, locus ipse fuit destructus, & mansiones monachorum omnes eueris, monachi fugati, & abbas de patria proscripsit: itaq; per annos 12. diuina obsequia nulla sunt ibidem celebrata. Monachi autem fugati ad diuersa monasteria se contulerunt, è quibus quatuor hic multo tempore fuerunt ex fraterna charitate sustentati: sex in monasterio S. Disibodi, atque alij in alijs locis suscepti. Murus etiam ciuitatis Moguntinæ, Imperatore iubente, destructus fuit in circuitu, ita quod Moguntia per annos 36. sine muro stetit. Ciues autem omnes ante reditum Imperatoris ex Italia, qui in mortem archiepiscopi consenserant, præter pauperes & mendicos, fugerunt.

Arnoldus archiepiscopus occiditur. Rodolphus archiepiscopus peliatur.

Christianus archiepiscopus iste frustratur. Conradus fit archiepiscopus. Monasterium S. Iacobi destruitur.

Moenia Moguntinensia destruitur.

MCLXX.

Anno Crafftonis abbatis xix. Conradus archiepiscopus Moguntinus confœderavit se iuramento Alexandro papa. Vnde commotus Imperator de archiepiscopatu & patria eum expulit, & confugere ad papam coegit: cui papa dedit Sabinensem Episcopatum. Vnde quamdiu postea vixit se Moguntinum Archiepiscopum & Sabinensem episcopum scripsit. Illo autem expulso Imperator Christianum, qui ante eum fuerat electus (sicut diximus) in archiepiscopum sublimavit, qui præfuit annis 11. quo mortuo Conradus ad ecclesiam Moguntinam reuersus est, ut suo loco inferius dicemus.

Conradus archiepiscopus expellitur.

Christianus fit archiepiscopus.

MCLXXIII.

Anno suo xxii. Dominus Craffto abbas S. Iriminæ virginis caput, quod in principio promotionis suæ ab Hillino archiepiscopo Treuironum impetrauerat, pulcro receptaculo argenteo vestiuit, & preciosis in circuitu lapidib. exornauit, ad ecclesie decorum. Verum post multos annos, cum status rerum temporalium per malum regimen abbatum & improbam vitam monachorum nimium esset collapsus, sub Crafftone huius nominis secundo, argenteum per eum caput venditum est, & cupreum (quod hodie cernitur) substitutum.

Caput triminæ vestitur argenteo capulo.

MCLXXV.

Craffto abbas secundus huius monasterij Sponheimensis, filius Megenhardi comitis & fundatoris nostri, hoc anno 5. cal. Iunij obiit, & in eodem sepulchro cum Bernhelmo prædecessore suo sepultus fuit in medio chori: vir per omnia religiosus atque sanctissimus, qui multa bona huic monasterio fecit, & multas possessiones pro fratrum sustentatione comparauit. Super eius tumulum versus excisi videntur, qui amborum præmissis nominibus in prosa, sic sonant:

Craffto abbas moritur.

*Abbatibus clari, quibus accidit huc tumulari,
Ambo Deo chari, sunt modo pace pari.*

Hos versiculos Anselmus Prior fecisse creditur, quia homo studiosus & doctus fuit. Moritur autem abbas Craffto morbo dysenteris solutus, anno ætatis suæ LVIII. Abbatibus vero XXIV. & mense secundo.

DE ADELGERO, TERTIO HUIUS MONASTERII ABBATE; qui præfuit annis 6. mense 1. diebus 3. & de gestis eius, aliisque ad præsens opus occurrentibus.

MORTUO reuerendissimo abbate domino Crafftone, & non sine multis fratrum lacrimis tradito ecclesiastica sepultura in medio chori (sicut diximus) pro electione noui pastoris iidem fratres ad locum capitularè 4. cal. Iunij conuenerunt, inuocatoq; Spiritus S. munere, & multa inter se deliberatione præhabita, tandem vnanimiter elegerunt Adelgerum venerabilem monachum, ecclesie nostræ custodem, virum maturum, & tam